

PROBLEMELE DE FAMILIE, STILURILE PARENTALE ȘI SĂRĂCIA - CAUZE PSIHOLOGICE ALE DELICVENȚEI JUVENILE

Diana MOROȘAN

Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Grupa D-2106, Facultatea Construcții, Geodezie și
Cadastru, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Diana Moroșan, e-mail: diana.morosan@dp.utm.md

Îndrumător/coordonator științific: **Viorica URSU**, dr., conf. univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: *Delincvența juvenilă reprezintă una dintre cele mai complexe și preocupante probleme sociale contemporane, cu consecințe semnificative asupra individului și societății în ansamblu. În ciuda eforturilor ample de prevenție și intervenție, fenomenul continuă să reprezinte un subiect de interes major în domeniul dreptului, psihologiei și al cercetării sociale.*

Situația din familia, stilurile parentale și sărăcia sunt unele din cauzele psihologice în înțelegerea delicvenței juvenile: conflictul în familie, lipsa comunicării și abuzul pot alimenta comportamentele delincvente; stilurile parentale autoritare, permissive sau neglijente modelează atitudinile și comportamentele adolescenților; iar sărăcia poate contribui la vulnerabilitatea acestora, prin stresul constant, lipsa de resurse și influențele negative din mediul înconjurător. Totuși, este important să recunoaștem că nu toți copiii din medii defavorizate devin infractori, iar soluțiile pentru prevenirea și reducerea delicvenței juvenile trebuie să abordeze toate aceste aspecte complexe într-un mod complex și integrat.

Această cercetare își propune să investigheze și să analizeze profunzimea și impactul pe care îl au problemele de familie, stilurile parentale, dar și, sărăcia asupra săvârșirii infracțiunilor de către minori.

Cuvinte cheie: *delicvență juvenilă, familie, sărăcie, stil parental.*

Introducere.

În decursul ultimelor decenii, delincvența a devenit una dintre principalele probleme sociale cu care se confruntă societățile contemporane, atât cele dezvoltate economic, cât și cele în curs de dezvoltare. Abordările care considerau anterior delincvența drept un fenomen marginal sau specific anumitor grupuri sau categorii sociale au fost înlocuite de interpretări mai profunde și mai realiste. Astfel, delincvența juvenilă este acum privită ca o problemă socială importantă, având la bază alte probleme sociale și fiind strâns legată de gestionarea resurselor comunității, procesele de educație și socializare, precum și consumul de droguri și alcool [1].

Delincvența juvenilă, dintr-un punct de vedere legal, se referă la încălcarea normelor de către persoane minore, care sunt fundamentate în cerințele unei conviețuiri umane corespunzătoare. Totuși, pentru a înțelege mai bine fenomenul delincvenței, trebuie să adăugăm și perspectiva psihosocială. Aceasta nu doar că ne ajută să înțelegem mai bine comportamentul delincvent, dar și să dezvoltăm metode mai eficiente de intervenție pentru a ajuta la reintegrarea socială a tinerilor infractori. În plus, este esențială o abordare multidisciplinară și interdisciplinară pentru a combate recidiva și pentru a preveni devianța socială [3].

Astfel, cauzele psihologice ale delincvenței juvenile pot fi variate și complexe, iar înțelegerea lor este esențială pentru dezvoltarea unor strategii eficiente de prevenire și intervenție. Iar unele dintre cauzele psihologice comune ar fi:

1. Probleme de familie. Familia este celula de bază a societății. Are rolul de socializare, de asigurare a copilului a unei siguranțe indispensabile atingerii maturității intelectuale, sociale și culturale, precum și o identitate proprie, în baza căreia va fi acceptat ca partener social [4]. În familie se formează intens poziția lor morală (onestitatea trebuie educată la vârsta cea mai fragedă) [5].

Analiza cauzei psihologice a delincvenței juvenile legate de problemele familiale este importantă în înțelegerea și abordarea acestui fenomen social complex. Printre principalele aspecte care pot contribui la apariția delincvenței juvenile în contextul familial se numără:

- *conflictul parental*, ca prezență unui mediu familial caracterizat de conflicte frecvente între părinți poate genera tensiuni și stres emoțional pentru copii;
- *lipsa de comunicare și suport emoțional*. O comunicare deficitară între membrii familiei și lipsa unui suport emoțional adecvat din partea părinților pot determina adolescenții să se simtă izolați sau neglijați, căutând soluții alternative în exterior;
- *neglijența și abuzul*. Experiențele traumatice, precum neglijarea sau abuzul fizic, emoțional sau sexual din partea membrilor familiei, pot afecta profund starea psihologică a adolescenților;
- *modelul parental*. Adolescenții sunt susceptibili să preia comportamentele și modelele de adaptare ale părinților lor (comportamente antisociale sau delicvente)
- *instabilitatea familială*. Divorțul sau separarea părinților, restructurarea familiei sau alte schimbări majore în dinamica familială pot crea un climat de instabilitate și incertitudine pentru adolescenți.

Pentru a se dezvolta psihic în mod sănătos, un copil trebuie să se simtă în siguranță, iar acest lucru depinde de mai multe condiții. Este important ca copilul să primească dragoste și să se simtă iubit, să fie ghidat și îndrumat în mod adecvat, astfel încât să acumuleze treptat o experiență afectivă și socială diversificată [6].

2. Stiluri parentale. Stilurile parentale se referă la modelele de comportament și abordări pe care părinții le folosesc în relația lor cu copiii lor. Există mai multe tipuri de stiluri parentale, printre care se numără:

- *stilul autoritar*. Părinții autoritari stabilesc reguli stricte și așteptări ridicate pentru copiii lor, fiind foarte direcționali și controlanți, pot fi rigizi și inflexibili în disciplină, iar comunicarea cu copiii poate fi dominată de comenzi și critică.
- *stilul permisiv*. Părinții permisivi sunt foarte receptivi și toleranți la comportamentul copiilor lor, oferindu-le libertate și independență considerabile. Acești părinți sunt mai puțin disciplinați și pot evita să impună limite clare sau să aplice consecințe pentru comportamentul negativ.
- *stilul autoritar-democratic (și, uneori, denumit și stilul autoritativ)*. Acest stil parental combină elemente ale stilului autoritar și ale stilului permisiv. Părinții autoritari-democratici sunt calzi și receptivi la nevoile și sentimentele copiilor lor, dar totuși impun limite și așteptări clare. Ei încurajează autonomia și independența, dar rămân implicați și impun reguli consistente și consecințe adecvate pentru comportamentul negativ.
- *stilul neglijent*. Părinții neglijenți sunt lipsiți de implicare și suport față de copiii lor. Ei pot fi absenți fizic sau emoțional, ignorând nevoile și sentimentele copiilor lor și având puțină sau deloc comunicare și interacțiune cu ei.

3. Sărăcia. Aceasta poate fi o cauză psihologică a delincvenței juvenile în anumite cazuri. Copiii care cresc în condiții de sărăcie pot fi expuși unor factori de stres și dificultăți care pot contribui la comportamente delincvente. Lipsa accesului la resursele necesare, incluzând educația și oportunitățile de angajare, poate duce la frustrare și disperare, ceea ce poate influența comportamentul unui adolescent într-un mod negativ. Câteva aspecte psihologice asociate cu sărăcia pot fi următoarele:

- *stresul și anxietatea.* Copiii care trăiesc în sărăcie pot fi expuși la un nivel ridicat de stres din cauza incertitudinii financiare și a luptei pentru a supraviețui.
- *lipsa resurselor.* Sărăcia poate duce la lipsa accesului la resurse esențiale, precum educația de calitate, îngrijirea medicală adecvată și alimentația corespunzătoare.
- *excluziunea socială.* Copiii săraci pot fi marginalizați și excluși social din cauza condiției lor financiare. Această excluziune socială poate duce la sentimente de furie, resentiment și lipsă de apartenență, care pot influența negativ comportamentul lor.
- *modelarea comportamentului.* Copiii din medii sărace pot fi expuși la modele de comportament delincvent în comunitatea lor sau chiar în propria familie.
- *lipsa de oportunități.* Sărăcia poate limita oportunitățile de educație și angajare pentru copii și tineri. Lipsa perspectivelor de viitor și a unor căi clare către succesul personal poate duce la apatie și disperare, ceea ce poate face ca implicarea în comportamente delincvente să pară o opțiune atractivă sau singura opțiune disponibilă.

Cu toate acestea, sărăcia nu este singura cauză a delincvenței juvenile și nu toți copiii săraci devin infractori.

Conform datelor furnizate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova [7], în anul 2023 s-a înregistrat o scădere a numărului infracțiunilor comise de minori față de anul precedent, 2022. Astfel, în 2023 au fost înregistrate 449 de infracțiuni săvârșite de minori sau în care aceștia au fost implicați, reprezentând 1,9% din totalul infracțiunilor înregistrate. În comparație cu anul 2022, s-a înregistrat o descreștere cu 36,3% a infracțiunilor săvârșite de minori, cu precădere în ceea ce privește infracțiunile contra patrimoniului. Cele mai frecvente infracțiuni în care au fost implicați minorii au fost furturile, reprezentând 58,8%, urmate de jafuri cu 7,1% și infracțiuni legate de răpirea mijloacelor de transport cu 6,2%. Astfel, la 100 mii de copii cu vârsta cuprinsă între 0 și 17 ani, au fost înregistrate 83 de infracțiuni comise de minori în anul 2023, în comparație cu 116 infracțiuni în anul 2019.

Iată și o descifrare pe sexe a infracționalității juvenile pe perioada 2019-2023, în tabelul de mai jos:

Tabelul 1

Infracționalitatea juvenilă în perioada 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Infracțiuni săvârșite de minori	664	606	695	705	449
Inclusiv:					
- de către fete	102	35	47	62	27
- de către băieți	562	571	648	643	442
Rata infracționalității juvenile, cazuri la 100 mii copii cu vârsta 0 -17 ani	116	107	126	131	83

Concluzii.

În concluzie, este evident că problema delincvenței juvenile reflectă comportamente morale inadecvate ale tinerilor infractori, care încalcă normele legale prin acțiunile lor ilegale. Acest fenomen a suferit schimbări semnificative ca urmare a transformărilor sociale, juridice și psihologice din evoluția societății.

Iar abordarea acestor probleme în contextul cercetării noastre necesită intervenții complexe și multidisciplinare care să abordeze atât cauzele profunde ale comportamentului delincvent, cât și consecințele acestuia. Îmbunătățirea relațiilor sociale și a mediului educațional, precum și promovarea abilităților sociale și emoționale sănătoase pot juca un rol crucial în prevenirea și reducerea delincvenței juvenile. De asemenea, sprijinul din partea comunității, a instituțiilor educaționale și a familiei este esențial pentru a oferi tinerilor resursele și suportul necesar pentru a-și depăși dificultățile și a-și construi un viitor pozitiv.

Referințe bibliografice:

- [1] Aspecte Psihologice Ale Delincvenței Juvenile | PDF [Online] Disponibil: <https://ro.scribd.com/document/188596504/aspecte-psiho-logice-ale-delincvenței-juvenile>
- [2] O. Pop. “Definirea noțiunii de delincvență juvenilă. Situații statice privind starea infracțională în rândul minorilor: curba actelor antisociale în funcție de vârstă” //Revista Națională de Drept 6/55, 2003.
- [3] CHEIANU, Silvia. Aspectul dimensiunilor psihologice și socio-juridice ale delincvenței juvenile. In: *Analele Științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova*, 2016, nr. V(1), pp. 69-72. ISSN 2435-1114.
- [4] CEBOTARI, Olesea. Criminalitatea juvenilă: cauze și consecințe. In: *Revista Națională de Drept*, 2021, nr. 2(244), pp. 53-60. ISSN 1811-0770.
- [5] SLISARENCO, Ion, VASILIȚA, Vladimir. Cauzalitatea delincvenței juvenile. In: *Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAIRM: științe juridice*, 2012, nr. XII(2), pp. 142-146. ISSN 1857-0976.
- [6] GÎDEI, Silvia. Complexitatea factorilor care determină dezvoltarea comportamentului delincvent al minorilor. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale)*, 2014, nr. 3(73), pp. 7-14. ISSN 1814-3199.
- [7] Nivelul infracționalității în Republica Moldova 2023 [Online] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracționalității-in-republica-moldova-in-anul-2023-9478_60977.html